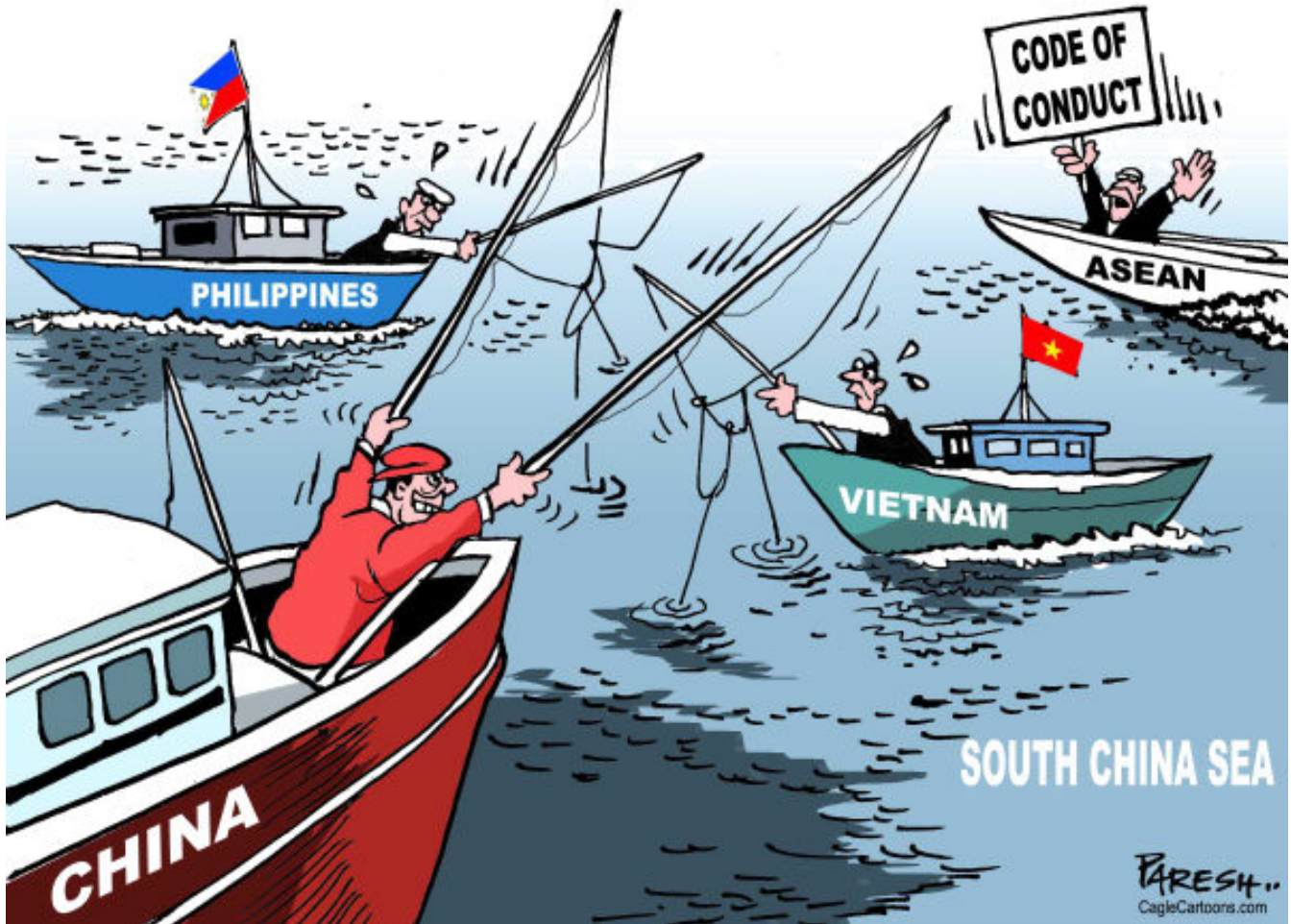

Indonesia kêu gọi tất cả các mặt cuộc họp được biết của ASEAN và vấn đề Biển Đông nhằm duy trì đoàn kết cho tất cả các nước, đồng thời thúc đẩy thỏa thuận COC. Tuy nhiên, trong cuộc họp được triệu tập thì cũng chưa chắc đã đạt được tiến triển có ý nghĩa.

Hiện đây, Indonesia đã kêu gọi Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) tiến hành một cuộc họp được biết bàn về những công thông hiện nay trên Biển Đông giữa Trung Quốc với một số nước thành viên ASEAN cũng như thúc đẩy việc cho ra đời một bộ quy tắc ứng xử liên quan đến những tranh chấp tại vùng biển trong khu vực.

này.

Cuộc họp Nhóm Công tác chung Trung Quốc/ASEAN gần đây ở Bali (Indonesia) về việc thực hiện Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC) là một chướng ngại vật cho mọi việc đi ra, nhưng đợt đàm phán rất ít tiến triển. Thật vậy, trong 12 năm kể từ khi đợt đàm phán của Tuyên bố DOC, các bên đến nay mới chỉ đang thảo luận về những nguyên tắc chung “chặt chẽ” như tăng cường sự tin tưởng chính trị, cam kết đối với Hiến chương Liên hợp quốc, Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển (UNCLOS), Hiệp ước Thân thiện và Hợp tác 1976, và sự tôn trọng song phương đối với đặc lập và chủ quyền của nhau. Những nguyên tắc này đã được khẳng định, đã bị phá vỡ hoặc bị phớt lờ nhiều lần trước đó.

Bản tuyên bố DOC năm 2002 chỉ là một thông báo chính trị không có tính ràng buộc và không có chi phí gì quy định tranh chấp để làm sáng tỏ những điều khoản đầy tham vọng của nó. Nhiều nước thành viên coi các cuộc tập trận quân sự, hoạt động thám dò dầu khí, khoan dầu, đánh bắt cá và nghiên cứu khoa học ở những vùng biển tranh chấp, cũng như hoạt động xây dựng ở các bãi đá ngầm và các hòn đảo tranh chấp, là “những sự vi phạm”. Tuy nhiên, tất cả đều có lợi trong một hoặc nhiều hơn những lợi ích vi phạm.

Bản tuyên bố DOC kêu gọi tăng cường lòng tin và một bộ quy tắc ứng xử đối với các hoạt động ở những khu vực tranh chấp. Vấn đề này đã trở thành một “hết đầu thốn” ngoại giao ở khu vực Đông Nam Á và ngoài ra, cả cộng đồng quốc tế đều thất vọng mà dường như không bao giờ dứt điểm. Thật vậy, những trợ ngại của bên kia cho ASEAN và Trung Quốc của các sự nhút nhát về một bộ quy tắc minh mẫn và mang tính ràng buộc. Ngay cả thỏa thuận về một phiên bản của COC cũng sẽ khó có thể dứt điểm, vì nhiều lý do.

Đầu tiên, ASEAN phải đoàn kết trong tham vọng của họ về một bộ quy tắc ứng xử cũng như cách đi tìm giải pháp quy tắc đó. Tuy nhiên, với những tuyên bố xung đột và những lập trường chính trị bất đồng giữa các nước thành viên ASEAN, một thỏa thuận về những vấn đề cốt lõi là điều khó dứt điểm, bởi vì đa số thành viên hiệp hội có thể sẽ muốn có những điều khoản về “khu vực trung lập hoạt động”.

Ngay cả trong trường hợp ASEAN đoàn kết với những gì họ muốn Trung Quốc phải nhượng bộ, thì Bắc Kinh cũng sẽ diễn giải cách tiếp cận mới về quy tắc ứng xử theo cách thực tế khác với ASEAN. Mặc dù các bên có tuyên bố chấp nhận quy định ở Biển Đông trong khuôn khổ ASEAN nói rằng họ muốn thúc đẩy tiến độ đàm phán lập pháp với một bộ quy tắc ứng xử với Trung Quốc, nhưng Bắc Kinh sẵn sàng xem xét một bộ quy tắc ứng xử lỏng lẻo hơn và khi nào các bên có tuyên bố chấp nhận quy định ở Biển Đông giảm bớt hoạt động trên và đài quốc tế trong vấn đề này và thặng dư lập pháp tiếp với Trung Quốc với những tranh chấp. Do vậy, Trung Quốc và ASEAN đang nói chuyện với nhau nhưng không hiểu nhau.

Lời khuyên và những cảnh báo đối với Trung Quốc và các đồng minh của Washington là Australia và Nhật Bản để biết khi nào Bắc Kinh khó chịu và không có tác động thúc đẩy các cuộc đàm phán lập pháp. Trong thực tế, những lời khuyên và cảnh báo đó có thể có tác động ngược lại.

Tốt hơn là những vấn đề đã được nêu chi tiết với không được giải quyết – ví dụ như thỏa thuận về khu vực địa lý thuộc phạm vi ảnh hưởng của Bộ quy tắc ứng xử. Vào năm 2002, sự thiếu thỏa thuận về vấn đề này đã khiến cho nỗ lực nhóm đàm phán lập pháp một bộ quy tắc ứng xử bị hoãn lại vì họ cho rằng thỏa thuận về một tuyên bố không mang tính ràng buộc.

Mỹ và các nước khác đã đưa xuất một thời kỳ tạm hoãn đối với các hoạt động đơn phương ở các khu vực tranh chấp, như các cuộc tập trận, hoạt động xây dựng trên các hòn đảo và bãi đá ngầm cũng như hoạt động khoan dầu, khí đốt. Tuy nhiên, đó là điều không có triển vọng thành công. Thực tế, nhiều khả năng sẽ gia tăng các hoạt động như vậy như một động thái để phòng một thời kỳ tạm hoãn được nhất trí hoặc được áp dụng.

Tốt cả mọi thứ đã được xem xét, triển vọng về một bộ quy tắc ứng xử - để biết là một bộ quy tắc mạnh mẽ, mang tính ràng buộc – khá mờ nhạt. Trong tương lai, chúng ta có thể sẽ thấy sự gia tăng sự lập pháp các cuộc tranh cãi giữa Trung Quốc và các bên có tuyên bố chấp nhận khác ở Biển Đông, dần dần cũng thặng dư và các mối quan hệ xấu đi trong khu vực. Điều đó sẽ tạo ra một “cơn hời” để Mỹ cô lập Trung Quốc với một chính trị - nếu mọi việc vẫn diễn biến theo chiều hướng hiện nay./.

**Chuyên gia phân tích Mark Valencia trên báo [South China M orning](#)
[Post](#) (Hong Kong)**

Thu Anh (gt)